

Ooit belicht vanuit drie invalshoeken de brede geschiedenis van de bloembollensector:

- Wat gebeurde er 25, 50, 75 of 100 jaar geleden?
- Een bijzonder boek uit de KAVB-bibliotheek.
- Een uitvinding die de sector sterk heeft beïnvloed.

Weg. Foetsie. Pleite

De geschiedenis van de bloembollenwereld is goed te reconstrueren aan de hand van boeken en andere publicaties. Maar niet alles wat ooit werd gedrukt, is er nog. Weggegooid, verbrand, vergaan op een vochtige zolder.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: René Faas

‘Waar ergens het laatste exemplaar van een boek verbrandde, lag te verschimmelen tot er niets meer van over was of langzaam werd opgepeuzeld door insecten, stierf er een wereld.’ Dat schrijft Irene Vallejo in haar boek Papyrus, dat een caleidoscopisch beeld schetst van de geschiedenis van de wereld in boeken. Het is het lot dat menig boek heeft moeten ondergaan: verdwijnen vanwege verval. Slechts een aantekening in een ander boek of publicatie herinnert nog aan wat ooit heeft bestaan.

SCHAARS

Kennen we dit ook in de wereld van de boeken en publicaties die ons helpen om een goed beeld te krijgen van de gang door de geschiedenis van de bloembol? Ja, helaas wel. Misschien wel het meest aansprekende voorbeeld vormt de prijscourant of handscatalogus. Van de oudste editie, het Florilegium van Emanuel Sweerts uit 1612, zijn gelukkig nog heel wat exemplaren bewaard gebleven. Het Florilegium is een boek op folioformaat met honderden afbeeldingen van bollen, knollen en andere bijzondere planten die Sweerts verhandelde op de Messe in Frankfurt.

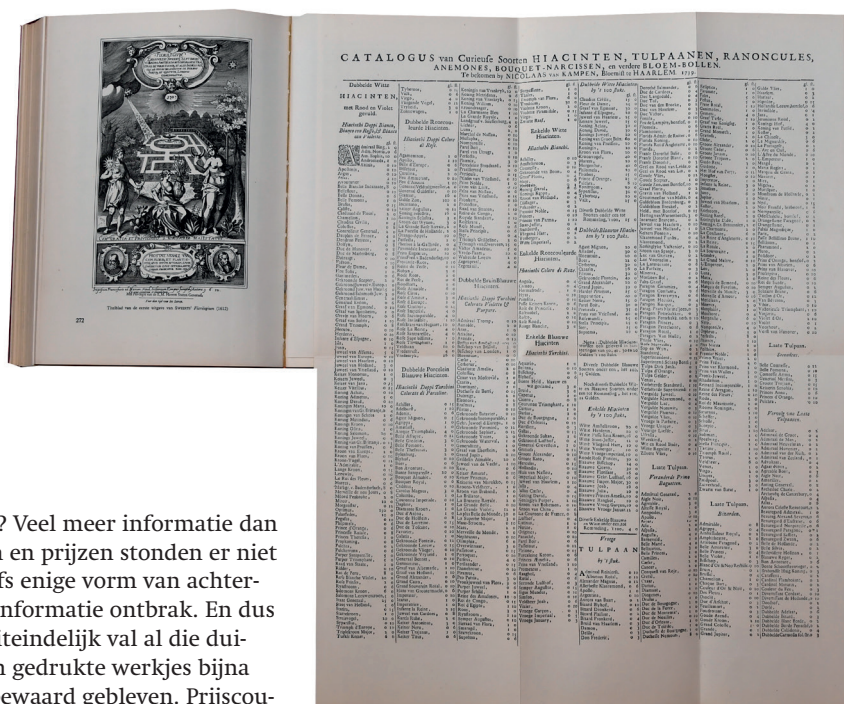
Later die eeuw komen er eenvoudige uitgaven op de markt in de vorm van boekjes of drukwerk op krantformaat slechts bestaand uit lijsten met namen van tulpen, hyacinten en andere bolgewassen met daarachter de prijs. Dit drukwerk ging naar de afnemers, in die tijd veelal welgestelden die het zich konden permitteren om in hun tuin een fraaie collectie voorjaarsbloeiërs te laten planten door hun tuinlieden.

We weten dat er alleen al in Haarlem enkele tientallen bedrijven waren die bloembollen verhandelden. We weten ook dat een aantal van hen catalogi verstuurd. Alles bij elkaar moeten er alleen al in de 18e eeuw vele duizenden catalogi verstuurd zijn. Maar inzien kunnen we ze niet meer. Ze zijn weg, foetsie, pleite. Waarom? De reden is heel simpel: deze prijscouranten kreeg de koper elk jaar, dus waarom zou hij de oude exemplaren be-

waren? Veel meer informatie dan namen en prijzen stonden er niet in. Zelfs enige vorm van achtergrondinformatie ontbrak. En dus is er uiteindelijk val al die duizenden gedrukte werkjes bijna niets bewaard gebleven. Prijscouranten uit vooral de 17e en 18e eeuw zijn echt heel schaars. Zelfs de bibliotheek van de KAVB heeft er maar een paar, terwijl hier wereldwijd gezien veruit de grootste verzameling bloembollencatalogi is te vinden.

ANDERE BRONNEN

Hoe kunnen we dan toch inzicht krijgen in sortiment en handel in bloembollen in de 18e eeuw? Elders kijken. Maar waar dan? In boeken over bloembollen uit de 18e eeuw. Daarin komen catalogi of delen van catalogi voor, waar door de auteur ook keurig naar wordt verwezen. Zo is in het deel De Bolplanten van Martinus Houttuyn uit de serie Natuurlyke historie of uitvoerige beschryving der dieren, planten en mineralen volgens het samenstel van

den heer Linnaeus bij de hyacint en de tulp het aanbod te vinden uit de catalogus van Dirk Voorhelm te Haarlem uit 1779. De echte catalogus is er niet meer, maar hier kunnen we toch een indruk krijgen van wat het sortiment was en tegen welke prijzen het werd verkocht. Verder bevat het boek Drie Eeuwen Bloembollen Export een facsimile van een op krantenformaat gedrukte catalogus van Nicolaas van Kampen. Ooit bezat Ernst Krelage dit origineel, maar na de veiling van zijn bibliotheek is dat verdwenen. Adres onbekend. Gelukkig hebben we deze herdruk nog. Maar de duizenden exemplaren van al die handscatalogi zijn verdwenen, vergaan, verbrand. ♦